

„Oto Matka Twoja”

Kazanie wygłoszone podczas Mszy Świętej w dniu 3 Maja, Święta Matki Boskiej Królowej Korony Polski, w Kaplicy Matki Bożej na Bazylii w Częstochowie, Transmisja przez Polskie Radio 3 Maja 1981 r.

Dzień 3 Maja miał wielkie znaczenie w historii naszej Ojczyzny, przypomina nam wszystkie zasłachane poczynania zmierzające do odnowy i naprawy Rzeczypospolitej, w szczególności jego sposób konstatuje 3 Maja, która była wyrazem naszej dojrzałości narodowej. Obecna Msza Święta ofiarujemy w intencji chorych i cierpiących w całej naszej Ojczyźnie. Jąca Góra czuje się wyjątkowo dzielnie zobowiązana do oddlitwy o zdrowie Prymasa Polski, w Mszy Świętej, przed Cudownym Obrazem Matki Bożej uczestniczą księża biskupi, kapłani, Paulini - stróżowie Jasnej Góry, mieszkańcy Częstochowy i pielgrzymi z całej Polski, wśród których jest również obecny LECH WAŁESA.

Jasnogórska Królowa Polski przez swoje bliźny i Pany na twarzy jest nam, drodzy chorzy w szczególności sposób bliźny. Jej też w darze składajcie swoje cierpienie w intencji naszej umiłowanej Ojczyzny, która potrzebuje odnowy. Prosimy naszą Patronkę, by wyjednana nam u Boga Cud przemiany życia.

Konajemy wobec Boga swe grzechy, przepraszamy za nie, aby otrzymać przebaczenie i umocnienie od Jezusa Syna Maryi i naszego Zbawcy.

„Zawsze tak wiele mówili mi te słowa, które Jezus Chrystus wypowiedział z wysokości Krzyża do Jana Apostoła - „Oto Matka Twoja” - zawsze w tych słowach znajdowałem miejsce każdego człowieka i moje własne miejsce”. Tak mówił tu, na Jasnej Górze Ojciec Święty Jan Paweł II w czasie swej pielgrzymki.

Jeżeli mamy brać na serio słowa Chrystusa to tym bardziej te, która wypowiedział w tak specyficznych okolicznościach i niezwykłych warunkach to jest na Krzyżu i przed śmiercią. Są one Jego testamentem. Możemy już przyczynić się do tych słów i nie robić one na nas włóciwego wrażenie. Tę prawdę, że Maryja jest naszą Matką trzeba wciąż na nowo i bardzo osobliwie odkrywać.

Trzeba sięgnąć do głębi jej treści. To najpierw sam Jezus stał się dzieckiem Maryi i od Niej się uzależnił. Chrystus powierzył Maryi obowiązki macierzyńskiego posługiwania tym, za których życie swoje oddał. Ileż to pokoleń uczniów Chrystusowych zwiastuje na naszej Polskiej Ziemi wzięło sobie te testamentalne słowa do serca powierzając się bezgranicznie w opiekę i na własność Maryi jako Matce - Jesteś do końca Twój.

Tu, na tym wyjątkowym miejscu dla naszego Narodu, gdzie od sześciu wieków poprzez Cudowny Obraz, nie tylko przypomina nam się postać naszej Matki, ale Aprost uobecnia, staje się bliżką.

słowa Chrystusa wypowiedziane na Krzyżu - „Oto Matka Twoja” nabiera wyjątkowego znaczenia. Jeszcześmy przecież, przynajmniej sycła i sercem w domu Matki Narodu Polskiego - dom Matki, jak wiemy z własnego doświadczenia, w szczególny sposób nadaje się nawet do trudnych zwierzeń, do rozmów dotyczących bolesnych i radosnych stron życia umiłowanych córek i synów. Tam dom to nie tylko miejsce zwierzeń i zwierzeń, ale to Senktuarium wielkiej Nadziei z Pałki przemierzeń, jakie zawarłimy z naszą Matką i zarodem Królową.

W dzisiejsze uroczystości dziękujemy Bogu za to, że mamy Królową, która jest Matką, że mamy Matkę, która jest Królową. Dziękujemy równocześnie Maryi za Jej szczególną opiekę nad naszą Ojczyzną, nad całym Narodem. To wszystko, co przeżyliśmy w ciągu wieków, te dramatyczne okresy rozbiorów, powstań, okupacji i wojen należą nam dziś dziękować Bogu, że mimo wszystko jesteśmy, żyjemy. Maryja była naszą nadzieją, niezawodne pomoc i obronę. Nieraz w historii naszego Narodu i własnego życia były nie tylko wielkie, ale wszelkie światła i byliśmy zagrożeni w ciemnościach a często przetrzeźni, śmiechocni, zalanani i zagrożeni. Wierze jednak Ona budziła w nas nadzieję lepszego jutra a najczęściej przez Nie

przychodziło zwycięstwo. Nasza Królowa była nam zawsze wierna, bo jest najbezpieczną Matką. „Nigdy ja ciebie ludu nie rzuciła. Nigdy Ci swego nie odjęła litę Ja, bo dawałam Mac Twoja i Miła Bogarodzica”

Gdy powstańcy styczniowi umiłowili wizerunek Królowej Polski na sztandarach dała im Ona odwagę i moc w wyznawaniu przed całym światem, że choć nekany niewolę Naród - żyje, chociaż cierpieć musi. Zaborcy bali się tej siły i nazywali ją pierwszą rewolucjonistką. A ci, którzy musieli opuścić kraj rodzinny zabierali ze sobą na emigrację Obraz Jasnogórskiej Królowej Polski, był on dla nich znakiem jedności z Ojczyzną i Kościołem w Polsce, i jest po dziś dzień znakiem rozpoznawczym i zarazem znakiem narodowej i Duchowej Jedności Polaków.

Henryk Sienkiewicz tak związany z tym miejscem pisał „Potop” ku okrępleniu sura, a ustami kędzla Kordeckiego wołał: „Szydła z nas, nogarżka nami nieprzyjaciela pytając, co nam z dawnych cnot pozostało? A ja odpowiedziałem wszystkie zginały. Jednak coś jeszcze pozostało, bo pozostała wiara i cześć dla Najświętszej Panny, na którym to fundamencie reszta odbudowana być może”.

Jesteśmy głęboko przekonani, że potrzebą siłą dla Polaków jest Jasnogórska Królowa Polski. To Ona pomaga nam w radach przemierzać nieładnie tortury, więzienia, czozy koncentracyjne w strasną noc okupacji. Nie dziwnego, że za cenę kawałka chleba zdobywaliśmy farby by namalować Jej obraz,

który podtrzymał ich ducha w beznadziejnych warunkach życia. Podobnie w gorących wydarzeniach sierpniowych nasi stuczniowcy umiłowili obraz Królowej Polski na bramach nazywali ją Matką Bożą Strajkową. Świadomi tego, że Ona stała po ich stronie, w obronie słusznych praw ludzi pracy.

Dziękując w dniu dzisiejszym naszej Matce i Królowej nie przestajemy Jej prosić, abyśmy byli godni takiej Matki i Królowej.

Przygotowanie do jubileuszu 600-lecia Jasnej Góry chcemy połączyć z odnową religijno-moralną naszej Ojczyzny. Potrzebę tej odnowy czujemy wszyscy. Wraz z Prymasem Polski staniemy wstawić na Maryję, bo jesteśmy głęboko przekonani, że Ona nam pomaga ustawić się w wywołanie się z naszych słabości, wad narodowych, z wszelkich schorzeń i krzywd. Nie chcemy jednak dokonywać tego dzieła bez naszej świadomej współpracy i szczerego wysiłku.

Jan Wincenty Witos poutarzał: „Potęgi państwa. Jego przyszłości nie zabezpieczy żaden choćby największy geniusz. Liczyliś to może były Naród świadomy swych praw i obowiązków”

Generał Władysław Sikorski, gdy znalazł się w Jerozolimie, w czasie II wojny światowej, w Jazylicie Grobu Pańskiego, w Kaplicy Ukrzyżowania przed Obrazem Matki Bożej słożył swoje odnawienie oświadczenia: „Cieszę się, że jestem synem Narodu polskiego, któremu Ty Matko Królowo radkiesz” równocześnie słożył przyrzeczenie, że jeżeli Królowa Polski dopomoże mu wywalczyć wolną Ojczyznę, to uczyni wszystko, aby w Jej Królestwie żaden mieszkaniec nieprawdziwości i nieuczciwości. Niezdane jednak okazały się wyroki Boga, generał zginął tragicznie, ale dał wyraz do czym polega prawdziwa miłość Ojczyzny.

Restalna odnowa domaga się, aby każdy z nas podjął trud osobistej przemiany życia włączając się w wielkie dzieło społeczno-moralnego odrodzenia Ojczyzny. Powstawaliśmy nie raz z popiołów i ruin do nowego życia, bo nasz Naród posiada wielkie duchowe moce i nadal cieszmy się opieką Maryi Swojej Matki i Królowej. Niech dziś z tego wyjątkowego miejsca przemówią do nas witaly synowie Narodu, A mówili oni takie tonami:

„Jest tyle sił w Narodzie, jest tylu ludzi, niechże w nich tych twój wstąpi. Naród nasz bowiem jak lewa - z wierzchu ziarna, sucha i piugana, lecz wewnętrzniego żaru sto lat nie wyziębi. Oni nam poduczyli siły. Polkę daj nam żywą. Podniemy ją wznij. Daj nam uprzątnąć dom Ojczyzny z grzechów naszych, z win przeklętych, niech będzie błędny ale czysty, nasz dom rodzinny ghałby z uentertze poddźwignięty”.

„Ojczyzna nasza to ten duch Narodu, do żyją cudem wśród głodu i chłodu. To ta nadzieja do się w sercach księci, praca u ojcw s płoską u dzieci”.

„Matko i Królowo sił nam dadej. Od zwątpienia i zniechęcenia zachowaj. Miał w opiece naród cały, niech rozwija się wspaniale”.

Ustawa Rządowa.

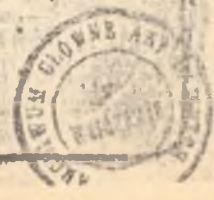
W imię Boga w Trójcy Świętej Jedynego.
Stanisław August z Bożej Łaski y Woli Narodu
Krol Polski Wielki Kniez Litewski Ruski
Pruski, Mazowiecki, Litewski, Kijowski Wołyński
Podolski, Podlaski, Inflancki Smoleński, Siewierski
y Ziemiechowski wraz z Stanami Skonfederowanymi
w Rzeczpospolitej Narod Polskiej reprezentującymi

znając iż los i dół rozstrzygnięty od ugruntowania y wydoskonalenia
konstytucyi i rządowej iedyne zarząd, długi dozwadzaczem pozna-
wamy iudawioniu. Kaza i Waszego władzy, a chce korzystać z przy-
wot iakiegoc Europe znayduie, y z tej dogorywającej chunle, która Was
stanym sobie. wrocila, wolni od hanbiących Chcey przemyśly nasaxow
cauie iwozey nad życie, nad sroczyluicw dwoista, caxstercya polityczna
y iedyne glasa sumeterna y wolności rewolucyjna Narodu, którego los
w rze nasz. iest powierzony, chce wraz na blyskawicistwo, na
tworzącym wspotecznych y przyzrytych poroloi zastawyc, mimo prze-
zawis, które w Was namistnowa sprawowac mogą, dla dobra państwa
chney, dla ugruntowania wolności, dla ocalenia Wyzyzney Narzey y
iey granie z naywikszą statowia ducha ninieysza Konstytucye uchwa-
lamy, y lę calkowicie za swięta, za nieczruszona deklarujemy, dopokity
Narod w czasie prawem przepisany wyrazna Wola swia nie-
uznal potrzeby odmienienia w nię iakiego Artykulu. Doktorey
to Konstytucyi, dalsze Ustawy Seymu trawnieyszego we wszystkie
stosowac się maia.

I.

Religia panująca.

Religia Narodowa panująca, iest ybawie, Wiara Święta Rzym-
ska Katolicka, ze wszystkimi iey prawami, Przepisane od Wiary
panującej do iakiegokolwiek Wyznania, iest zabronione pod karami iwo-
stary. Ze ras tak sama Wiara Święta, przykazania i Nam kochac bli-
znych Naszych, przeciw wszystkim ludziom iakiegokolwiek badi wyznania

Właściwość Krolewskie. i Wolne
w Powiatach Rzeczypospolitey.

Artykuł 1.

O Miastach.

1. Miasta królewskie Krolewskie. w których Rzeczypospolitey za wolno-
wości są.
2. Wyjątkowo takich Miast, jako i ludzi wolnych, Ciemię w Mia-
stach przez nich osiadła, ich Działy, Własność i Territoria, gdzie także do
których Miast prawnie, teraz należą, własnością ich Dzielniczną, być
przyznajemy, co nie ma przeciwności z tym u wiekoprawnym Sprawom.
3. Których Miastom przyznajemy lokacyę, rozciągły, za dowiedzeniem
ich byłoby, Noy król Dyploma konowaliois i submissio Ciemi, jako
teraz uwzględnić powiadnia, wydamy.
4. W których Miastach Krolewskich Szymi Ciemię są, oznaczono,
tam przyznajemy lokacyę, jeżeli ich osiedzi, nie miaty, Noy król wy-
damy.
5. Jeżeli dla uwzględnienia, w którym miejscu potężenia, na gruntach kro-
lewskich, i sądu ludzi wolnych data i sielisku swemu przystępna, postać
Miasta, w takowym zdanzeniu Noy król tej (sądzie Diploma Erectio-
nis Miasta nowego z nadaniem Ciemi wydamy.
6. Wolno też bogie, Dzielnicom na swoich gruntach Miasta i ludzi
wolnych zastadać, albo y Rolnikom wolności, nadać, jako też Miasta swe
Dzielniczne lokalnie zrobić; takowe jednak Osady nie będą, mogły
wchodzić w poczet Miast Wolnych, tylko, gdy Dzielnie Instrumentem
lokacyjnym nasa im Ciemi Dzielniczna, a na ten czas Noy król Diplo-
ma confirmatiois tego Instrumentu za prośbą, samego Dzielnicza, wy-
damy y Instrument lokacyjny Dzielnicza, wpisai w ten Dyploma, roz-
kazamy.
7. Tak dla wszystkich Miast i dane, i daj prawo, tak, Miastom, którego
kolwiek Miasta równych przyznajemy i prawa teraz, więcej używać
będzie.

Czekaliśmy na to tyle lat...

Niedziela 3-go maja była dla mnie, jak i dla wielu tysięcy mieszkańców Lublina, dniem wielkiego, szczerego wzruszenia: na Placu Litewskim odsłonięto pomnik upamiętniający Konstytucję 3-go Maja. Pomnik ten jest, moim zdaniem, bardzo piękny właśnie w swej prostocie pełnej wymowy, a jacynym /ale jakim! / akcentem dekoracyjnym jest wspaniały, majestatyczny orzeł w koronie rozsiadły dumnie na szczycie płyty-cokołu. Odsłonięciu pomnika towarzyszyły wielotysięczne tłumy, jakich nigdy chyba jeszcze Plac Litewski nie oglądał, tłumy ludzi głęboko wzruszonych, widziałam wiele łez na twarzach. Ludzie ci przyszli tu z własnej woli, aby na własne oczy zobaczyć tę chwilę, kiedy bryła kamienia staje się własnością ich miasta. A przecież ta bryła kamienia, przed jej rekonstrukcją, przez wiele lat leżała na tyńcu Placu zapomniana i tak ukryta właściwie, że tylko niewiele stosunkowo osób wiedziało o jej istnieniu. Aż strach pomyśleć, że swego czasu znalazło się złe serce, któremu zamarzyło się, aby ten ocalały kawałek kamienia wwieźć za miasto i go prostu wyrzucić... I jakże należy podziwiać odwagę i nieugiętość człowieka, który się temu służbowemu połączeniu z całą stanowczością i ryzykiem porzucił!

Zadosłuczynieniem stało się uroczyste odsłonięcie, przemówienia, pocztę sztandarową, warta honorowa, pieśni patriotyczne i olbrzymie narecza kwiatów, którymi pokryto płytę wokół pomnika.

Byłam głęboko wzruszona, że w wielu kościołach naszego miasta odbyły się uroczyste nabożeństwa z dwójakiej okazji: Święta Matki Boskiej Królowej Korony Polskiej oraz dla upamiętnienia 190 rocznicy Konstytucji 3-go Maja. Kto był pod Katedrą o godz. 15-tej i widział te ogromne tłumy wzruszonych i skupionych zarazem ludzi - nieporadko zapomni ten dzień

I jeszcze akademie okolicznościowe, koncerty, recytacje - to była silna dawka, która mogła przyprowadzić o zawrót głowy, po wielu, wielu latach skrzyżnego przemilczania, bądź też umniejszania wagi tej rocznicy. Należę do pokolenia, któremu tradycja Święta 3-go Maja była zawsze bliska, znana i droga, tak jak i tradycje innych prawdziwie polskich rocznic narodowych. Usiłowałem ze zstrzeżeniem pamięci, umniejszyć ich doniosłość, zastąpić je innymi. To się nie udało - na szczęście. Nie udało się nawet w odniesieniu do młodzieży, czego dowodem był tak liczny i czynny udział młodych a nawet dzieci w tym święcie.

Mamy swój pomnik. Ma on nie tylko cieszyć naszą oczy, ale również za nas upamiętniać to wielkie wydarzenie z powodu którego został wzniesiony: Konstytucja 3-go Maja, ta pierwsza demokratyczna konstytucja w Europie za cel stawiała sobie naprawę Rzeczypospolitej, bo źle się w niej działo. Z całą stanowczością podkreślała, że "wszelka władza społeczności początek swój bierze z woli narodu", a powód jej uchwalenia tak określa Sejm Wielki: "... wolni od hańbiącej obcej przemocy nakazów, ceniąc drożej nad życie, nad szczęśliwość osobistą - egzystencję polityczną, niepodległość zewnętrzną i wolność wewnętrzną narodu, którego los w ręce nasze jest powierzony, chcąc oraz na błogosławieństwo, na wdzięczność współczesnych pokoleń zasłużyć /.../ niniejszą konstytucję uchwalamy /.../". I walczyć miała Konstytucja o przyrodzone prawa ludzkości: wolność, równość, niepodległość. Walczyć miała, ale jej nie dane, bo Targowiczanie sięgnęli po obcą pomoc, a raczej przemoc.

Musimy o tym wszystkim pamiętać właśnie teraz, kiedy program odnowy życia naszego narodu tak bardzo zbiega się z założeniami naszej pierwszej Konstytucji: Prawda, Godność, Równość, Sprawiedliwość, Niepodległość... Ufajmy, że nasza ziemia nie wydała Targowiczarza, który zechciałby ten program znów unicestwić...

Anna Gizowa

W klubie • Solidarność •

KONSTYTUCJA 3 MAJA widowisko historyczne

Zespół Teatralny "REDUTA 79" i Chór "Związkowiec" Klubu "Bronowice" w Lublinie przygotowały i wystawiły inscenizację ogłoszenia przez króla Stanisława Augusta: "Sejmująca Stany Uchwały Rządowej zwanej Konstytucją 3 Maja".

Widowisko wzbogacono zaimpro wizowaną scenografią, przedstawiającą wnętrza sali sejmowej zanku królewskiego w Warszawie - uwyodkającą widok przedniej sceny sali z tronek królewskim przybrany pod baldachimem dekoracją godła narodowego i szczernej Rzeczypospolitej oraz sztandarami narodowymi Korony i Litwy.

Zespół wystąpił w składzie: osoba króla Stanisława Augusta /w obsadzie pana Tadeusza Dąbrówki/ oraz towarzyszące mu osoby reprezentujące postaci widowiska - Ksiądz Hugo Kołłątaj - marszałek sejmu, Stanisław Małachowski, Książę Józef Poniatowski, naczelny wodz wojsk polskich, Stanisław Potocki - generał artylerii narodowej, biskup Wasylski - poseł podolski, Stanisław Sołtyk - poseł ziemi krakowskiej, narządek koronny i literacki oraz przedstawiciele obozu konserwatywnego, przeciwników Konstytucji 3 Maja w osobach Józefa Kosciuszki - biskupa inflanckiego, Kazimierza Branickiego - hetmana wielkiego koronnego, Piotra Skarżewskiego - kasztelana wojnickiego oraz Jana Sułczyńskiego - burmistrza wsi: szlacheckich".

Narratorem wprowadzającym widza w tło historyczne epoki stanisławowskiej okresu sejmu czteroletniego była pani Elżbieta Chomcz, kierownik Filii nr 3 Woj. Biblioteki im. H. Łopacińskiego. Opracowanie tekstów inscenizacji i reżyserię przygotował kol. Kazimierz Leśniewski, kierownik Międzyzakładowego Klubu KWO "BRONOWICE". Dekoracje i stroje do całego widowiska przygotowały kol. Danina Wodecka i Alicja Pikul.

Konstytucja 3 Maja uchwalona w 1791 roku zawierała podstawowe zasady zreformowanego na Sejmie Czteroletnim ustroju

Czteroletni ustroj Polski utrzymując uprzywilejowaną stanowisko szlachty rozszerzała prawa mieszczan, usuwając system elekcji w wyborze królów i znosząc liberum veto, wprowadziła dziedziczną monarchię i silny rząd. Konstytucja 3 Maja, jako ustawa zasadnicza w swych założeniach przewidywała się do rozwoju społeczno-politycznego państwa i likwidacji zacofanego systemu oświaty. Była na ówczesne czasy odważnym aktem postępu, ochrony praw obywatelskich wszystkich stanów. Ograniczając wpływ konserwatywnej, uległej obcym woliwcom magnaterii, była pierwszą w Europie, a drugą w świecie Ustawą gwarantującą wolność i swobodę obywatelskie wszystkim mieszkańcom Państwa Polskiego. Podkreślając wiary katolicką

jako uprzywilejowaną, pozostawiała tolerancję dla innowierców i gwarantowała im również ochronę w granicach całego kraju. Miała być inspiracją dla wielu wybitnych ludzi nauki i sztuki, a otuchą dla ogromnej rzeszy obywateli. Stąd też wszystkim tym, którzy brali i dziś biorą udział w odtwarzaniu obrazu zagrożenia bytu narodowego i ratowania drogiej sercu każdego Polaka Ojczyzny, wyrażaliśmy wyrazy: Jej obywatele, i obecnie wyrażamy słowa uznania i pełnej aprobaty.

Nowe widowisko prezentowane w Klubie dawnego osiedla robotni - "ZOB BRONOWICE", chociaż skromne w środkach realizacyjnych jest także godnym uwagi każdego patriotycznie myślącego obywatela. Posiada akcenty działające na wyobraźnię i wrzliwość prostych i nie sejmujących zbytnio wygorszących wymagań ludzi, którym dzisiaj jesteśmy, synowie tej właśnie Rzeczypospolitej, dla których Jej szczęście jest pierwszym prawem

- Salus Rei Publicae Suprema Lex. Organizatorami i wykonawcami całego widowiska "Trzeci Maja" są: Klub "BRONOWICE", KZ NSZZ "Solidarność" Klubu "Bronowice", KZ NSZZ "Solidarność" Emerytów, Rencistów i Inwalidów, oddziały "Bronowice" przy Klubie "Bronowice", Biblioteka Dziecięca nr 3 oraz Związek Młodzieży Demokratycznej.

A.H.